

**Námestie SNP
a Kamenné námestie,
Bratislava
Súťažný dialóg
2019/2020**

Príspevok

**SNP Square and
Kamenné Square,
Bratislava
Competitive Dialogue
2019/2020**

Post

Ministerstvo Vnútra SR

k téme z pohľadu problematiky vojnových hrobov

Návrh revitalizácie Námestia SNP, Kamenného námestia a okolitého územia

1. Vojnový hrob súčasťou námestia

Zákon o vojnových hrobách dáva pamätníkom, iným pietnym symbolom alebo pamätným miestam pripomínajúcim vojnovú udalosť status vojnového hrobu, na ktorý sa vzťahuje právna ochrana nielen tohto zákona, ale aj ďalších právnych noriem. Pamätníky sú tie objekty, ktoré sú zväčša umiestnené v centrách miest a obcí. Tak je to aj v prípade Pamätníka SNP. Funkcie, ktoré daný priestor poskytuje, by nemali byť v rozpore s funkciami samotného pamätníka. Návrh revitalizácie by mal vytvárať symbiózu medzi prvkami umiestnenými v danom priestore, a to vrátane pamätníka.

Pamätník je miestom piety, zároveň však plní niekoľko funkcií, napr. spoločenská, kultúrna, relaxačná, historická, vzdelávacia, umelecká, atď., o ktoré obohacuje priestor námestia. Tieto funkcie by nemali byť žiadnym spôsobom eliminované, ale naopak podporované, napr. aj formou informačného systému a ďalších nástrojov.

Záver

Pamätník je miesto úcty, ktoré je jednou z dominantných súčastí priestoru. Pamätník by v rámci návrhu nemal predstavovať príťaž, ale príležitosť na predstavenie ďalšej dimenzie námestia.

2. Právna ochrana pamätníka na úseku vojnových hrobov

Právne normy na úseku vojnových hrobov pomenávajú primárne princípy starostlivosti o vojnový hrob (vojnový pamätník) a zároveň určujú aktérov a ich úlohy pri zabezpečení ochrany objektu. Na pamätník sa vzťahujú aj právne normy z oblasti ochrany pamiatkového fondu, ale napr. aj trestného práva.

Mesto je povinné zabezpečiť starostlivosť o pamätník a jeho ochranu tak, aby bol pamätník v riadnom stave. Riadny stav sa posudzuje najmä z hľadiska technického a vizuálneho. Inými slovami stav pamätníka by mal byť dôstojný s akcentom na

odkaz, ktorý reprezentuje, a to vrátane všetkých jeho prvkov a súčastí, ktoré k nemu prislúchajú, napr. zeleň, nástupná plocha, lavičky a pod..

Mesto je povinné zabezpečiť starostlivosť o okolie pamätníka a nesmie dopustiť, aby sa v bezprostrednom okolí umiestnila vec alebo zariadenie, ktoré sú nezlučiteľné s úctou k tomuto miestu.

Pamätník je venovaný Slovenskému národnému povstaniu, ale netýka sa len Slovákov a Sloveniek. A aj z pohľadu právnej ochrany sa na tento objekt vzťahujú ustanovenia medzivládnych dohôd, ktoré má Slovenská republika uzatvorené s viacerými krajinami. Vo všeobecnosti medzivládne dohody potvrdzujú zachovanie pamätníka a jeho okolia v riadnom stave a špecifikujú povinnosti na dosiahnutie tohto cieľa, ako napr. povinnosť vykonania nevyhnutných opráv a pod..

Zásahy do integrity pamätníka a jeho okolia podliehajú rozhodnutiu ministerstva vnútra v správnom konaní.

Záver

Pamätník a jeho ochrana je prvoradá, a to pred revitalizáciou námestia, počas nej a najmä po ukončení realizácie víťazného návrhu.

Ministry of the Interior's contribution to the topic as regards the issue of war graves

Proposal for the Revitalisation of SNP Square, Kamenné Square and the surrounding area

1. War grave as a part of the square

St. Florian Sculptural Group Pillar was built in 1732 as a commemorative of a huge fire in Bratislava and from this very reason the sculptural group is named after St. Florian, the patron of firefighters. The Baroque sculptural group was originally placed onto an area of market place, close to the end of Štúrová and Laurinská streets. It had been standing there for almost two hundred years. In 1938, during the transformation and expansion of the adjacent Štúrova Street it was moved to Blumental Church, where we can find its replica even today.

The War Graves Act grants memorials, other symbols of reverence or places of remembrance reminiscent of a war event the status of a war grave, which is subject to legal protection pursuant to this act and other legislation. Memorials are objects usually placed in the centres of cities and municipalities. This is also the case with SNP Memorial. Functions provided by the space should not be in conflict with the function of the memorial itself. The revitalisation proposal should establish a symbiotic relationship among elements placed in the space including the memorial.

The memorial is a place of reverence, but it also fulfils several functions, e.g. social, cultural, relaxing, historical, educational, artistic etc., and enriches the space of the square with them. These functions should not be eliminated in any way. On the contrary, they should be reinforced, e.g. by using an information system or other tools.

Conclusion

The memorial is a place of respect, which is one of the dominant parts of the space. In the design, the memorial should not represent a burden but rather an opportunity to present another dimension of the square.

2. Legal protection of the memorial in the section of war graves

Legal rules in the section of war graves define the basic principles of care for a war grave (war memorial) and also specify stakeholders and their tasks in securing the protection of the object. The memorial is subject to legal rules from the field of the protection of the monuments fund, but also criminal law.

The city is obliged to ensure care for and protection of the memorial to secure an orderly state of the memorial. Orderly state is assessed from the technical and visual perspective. In other words, the state of the memorial should be dignified, emphasising the message it represents, including all elements and parts thereof, e.g. greenery, foreground surface, benches, etc. The city is obliged to secure care for the surroundings of the memorial and must not allow the placing of an object or equipment that would be in conflict with the respect to this place in its immediate surroundings.

The memorial is dedicated to the Slovak National Uprising, but it does not only relate to Slovak men and women. Also, in terms of legal protection, this object is subject to the provisions of intergovernmental agreements that the Slovak Republic entered into with several countries. In general, intergovernmental agreements confirm the preservation of the memorial and its surroundings in an orderly state, and specify the obligations to reach this aim, e.g. the obligation to perform necessary repairs, etc.

Interventions into the integrity of the memorial and its surroundings are subject to a decision of the Ministry of the Interior in an administrative procedure.

Conclusion:

The memorial and its protection have the highest priority, and this applies before the revitalisation, in the process of the revitalisation, and mainly after the completion of the revitalisation following the winning design.

3. Zmeny na námestí vo vzťahu k pamätníku

Akokoľvek zmena týkajúca sa komplexu pamätníka SNP je prípustná pri dodržaní princípu zachovania jeho súčasného stavu a funkcií, alebo zlepšenia jeho stavu a funkcií, ktoré reprezentuje.

Existuje niekoľko problémov, ktoré sa týkajú pamätníkov umiestnených v centrách miest vrátane Bratislavy:

- konzumácia alkoholu,
- zhromažďovanie skupín ľudí s obťažujúcim správaním,
- odpadky ako napr. plechovky, fľaše a pod.,
- poškodzovanie pietneho miesta,
- využitie pamätníka na rôzne aktivity ako sú triky na kolobežke, skateboarde a pod.,
- neznalosť a nezáujem.

K neznalosti uvádzam aj osobnú skúsenosť. Dcéra, asi 12 ročná dievčina, sa pýta svojho otca v električke, v ktorej práve ohlásili názov zastávky NÁM. SLOVENSKEHO NÁRODNÉHO POVSTANIA, čo to je to povstanie. A odpoveď otca: „No to Slováci povstali.“ „Ale proti komu povstali?“, pýta sa dcéra ďalej. Odpoveď otca: „no proti komunistom v 89.“

Zmeny, ktoré prinesie revitalizácia námestia, by mali počítať s tým, že budeme mať lepší prehľad o dianí v priestore, a teda budeme vedieť účinne konať. Priestor by mal byť efektívne a adekvátne využívaný a ponúkať informácie, a to aj s odkazom na ďalšie zaujímavé miesta a možnosti. Námestie by malo byť miestom, ktoré ľudí láka, pozýva, počas roka sa mení a pracuje so svojím potenciálom využívajúc všetky dostupné prostriedky.

Dva rýchle nápady: virtuálny sprievodca po námestí s akcentom na historické udalosti, premeny a objekty priamo v priestore námestia; flexibilita vo využití námestia – prispôbiť sa podujatiam, ročnému obdobiu...

Záver:

Pamätník by nemal byť predmetom záujmu len 29. augusta počas kladenia vencov. Domáci, aj návštevník by mal mať možnosť celý priestor námestia nielen povrchne spoznať, ale aj objavovať a aktívne využívať.

3. Changes in the square in relation to the memorial

Any change in the complex of SNP Memorial is acceptable only when following the principle of preserving its current state and functions or improving its state and the functions it represents.

There are several problems relating to memorials located in city centres including Bratislava:

- alcohol consumption,
- gathering of groups of people with obtrusive behaviour,
- litter like cans, bottles, etc.
- damage to the place of reverence,
- using the memorial for various activities like scooter or skateboard tricks, etc.
- ignorance and disinterest.

I also add my personal experience with ignorance. In a tram, a 12-year-old girl asks her father what the uprising is after hearing the name of the stop SQUARE OF THE SLOVAK NATIONAL UPRISING. And the father answers: “Well, Slovaks rose up.” “But against whom?” asks the daughter. Father answers: “Against Communists in 1989.”

Changes brought by the revitalisation of the square should take into consideration that we should have a better overview about what is happening in the space in order to be able to act effectively. The space should be effectively and adequately used and offer information with a reference to other interesting spots and possibilities. A square should be a place that attracts and invites people, that changes in the course of the year, and works with its potential using all available tools.

Two quick ideas: a virtual guide along the square emphasising historical events, transformations, and objects in the space of the square; a flexible use of the square, adapting it to different events, seasons, etc.

Conclusion

The memorial should be a subject of interest not only on 29 August when laying wreaths. Inhabitants and visitors should have the opportunity to not only get to know the space of the square on the surface, but also discover and actively use it.